

FRÝDEK ≈ MÍSTEK

Obec Čeladná

www.komo.cz

Bo!beton
jdeme na to tvrdě

Lašský dostavník

Ročník.....14
Rok.....2024/2025

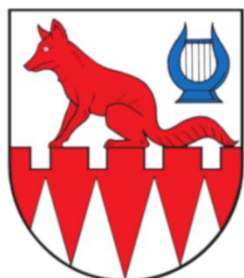
4
Zima

Obec Baška

Obec Dobrá

Obec Hukvaldy

Obec Krmelín

Obec Metylovice

Město Paskov

Obec Raškovice

Obec Stará Ves nad Ondřejnicí

www.beskydskalikerka.cz

Černá cesta 3259, Frýdek-Místek
www.parezovyhaj.cz

Otevírací doba:

Pondělí – pátek	15.30 – 22.00
Sobota	14.00 – 23.00
Neděle	14.00 – 22.00

KAPITOLA
| KNIHKUPECTVÍ |

Obsah

Obrázek na obálce (Švarná Hanka)
nakreslil Boris Zvada.

Úvodník (Z. V. Krulikovský)	3
Co se stalo, přihodilo (Z. V. Krulikovský)	4
Fajna partyja (Z. V. Krulikovský)	14
Mám za sebou již hodně let (O. Štěpán).....	15
Fotodokumentace	20
Osobnosti Velkého Lašska - K. Krulikovská (A. Krulikovská)	22
Na Vánoce, Když rozplynou se mraky (B. Vidura).....	28
Čemu se Frydečoni mlatili z Mistečanami (Z. V. Krulikovský)	29
Zima (O. Tlučková)	30
Srdce člověka (R. Žvak)	30
Láska za všechny prachy (R. Šatánková)	31
Pozvánka na 17. hodoňovický masopust.....	32
Navrat domu (J. Satina).....	33
Dybych měla tela peníz (F. Pituchová)	33
Spadl jsem ze země na střechu (P. Hruboň)	34
Pozvánka na 16. Silvestrovsky vyplaz	35
Silvestrovský vyplaz na Monte Čupelo	36
P.F. lašského krále.....	36
Kalendario zima 2024/2025.....	37

Úvodník

Vážení čtenáři,

a máme tu meteorologickou zimu, první sníh u nás napadl 22. listopadu. Pod Beskydami se říká, že na jaké datum se objeví první sníh, tolikrát tuto zimu ještě u nás bude sněžit, máme se nač těšit. Houby na podzim přece jen byly, někde ano, jinde ne. Zřejmě i zima bude jako na houpačce... Když jsem psal podzimní dostavník, začínalo pršet. Netušil nikdo, že to budou takové záplavy a škody. Nejvíce na severozápadě našeho kraje. Opavsko, Krnovsko, Bruntálsko – až k Jeseníkům, včetně Rychlebského výběžku. Ještě v srpnu jsme se toulali po místech, která pak tolik utrpěla. Naše Morávka s přítoky také zlobila, ale ne tolik jako Opava, Opavice aj.

Zimní vydání je opět v tradiční podobě – události končícího léta, historie regionu, příspěvky v nářečí (básničky i troška humoru), rozhovory s významnými osobnostmi aj. Co nás v zimě čeká, to se tradičně dozvíte v kalendáriu.

I zimní vydání Lašského dostavníku vychází v plném rozsahu. Už nastal čas, kdy myslíme na příští rok a dáváme dohromady peníze. Obra- címe se opět na všechny naše dobrodince, kteří nás dosud finančně pod- porovali, a doufáme, že to tak i v roce 2025 společně zvládnem.

Na koho se dostavník nedostane –
může si ho stáhnout z našich stránek <http://www.lassko.eu>.
Na nich, a také na Facebooku a Instagramu Království lašské,
bývá upřesnění našich kulturních i turistických akcí.

Zdeněk Vilém Krulikovský

Lašský dostavník

vychází čtvrtletně - vydává kulturně vlastivědný spolek Království lašské. Každý autor odpovídá za obsah svého příspěvku. Redakční rada si vyhrazuje právo na výběr a krácení zaslaných prací. Posílejte je e-mailem v elektronické podobě, formát MS Word, písmo Times New Roman, velikost písma - 11 bodů, odstavec - tři úhozy zleva, bez mezer mezi odstavci: lasskykral@centrum.cz

Příspěvky do jarního čísla posílejte nejpozději do konce února 2025!

Redakce: Zdeněk Vilém Krulikovský, Mgr. Radana Šatánková, Dajana Zápal- ková, Boris Zvada.

Technická spolupráce: Bc. Michaela Mikeira Krulikovská

28. září oslavili manželé Alena a Libor Pastorkovi ZLATOU SVATBU!

Vinš Liborovi:

**Pul stolet'a spolem žit,
to tŕa hromsku vydrž mit'!**

**S chlopem vydržet' tu dobu,
či žit' roky z jednu robu,
to už metal zasluži,
stat ho luďam furt dluži!**

**Eště že tu krala mame,
napravy se tak dočkame.**

**At' je unor lebo zaři,
něch se v dalších rokach daři!
To vinšuje Krulikovsky,
kamarad a kral lachovsky...!**

- 31. prosince (úterý):** Silvestrovský výšlap na Lašský Říp (Metylovský Čupek)
- 26. ledna (neděle):** 1. vlastivědný výšlap – bude upřesněno
- 26. ledna (neděle):** Dětský karneval v Hodoňovicích - Hostinec U Čendy – od 15 hodin
- 8. února (sobota):** Folklorní bál „Po súsedsku“ v Paskově
- 23. února (neděle):** 2. vlastivědný výšlap: Lašská polární expedice na Andreas Hill
- 1. března (sobota):** Masopustní obchůzka městem Paskovem
- 1. března (sobota):** Masopustní průvod dědinou – od 13 hodin, Beskydský folklorní soubor - v 15 hodin v sále U Čendy
- 16. března (neděle):** Vlastivědný výšlap – bude upřesněno

Adventní náměstí v Místku, foto M. Fajkus

Lašský král Zdeňka Viluš I.

zve všechny lidi, Lachy aji Lašky na

SILVESTROVSKÝ VÝPLAZ na MONTE ČUPELO - lašský Říp

31. 12. 2024

- sraz účastníků z Hodoňovic, Metulovic, Frydlantu aj. dříve na Čupku v **prave poledne 31. 12. 2024**
- lašský král Zdeňka Viluš I. přednese novoroční poselství všem Lachům světa
- cesta spatky na základnu do Hostince v Čendy individuálně - každý podle svých sil
- tu pojme polívky, můžeme se zapívat

Dobrá nálada a písničky do kroku su vitane,
tuž přidejte, ať se eště v tym starým roků shledáme!

28. září (sobota): Horolezecký výšlap na K1 v Krmelíně.

Počasí se umoudřilo, sluníčko opět svítilo, v Krmelíně na dvorku hostince Na Benátkách se sešlo hodně účastníků (celkem dobrá stovka – počítáno na vrcholu). Akci zahájila paní starostka obce Ing. Yveta Kovalčíková s lašským králem a novým viceministrem lašského sportu a tělovýchovy fotbalistou Lubomírem Pokludou (zlato OH 1980). Zazněla lašská hymna a ve 14.30 vyrazili horolezci tradiční trasou směrem vrchol. V druhé polovině velehory čekal pro účastníky slibovaný povolený kyslík ve formě piva Radegast a velmi chutné pečivo z pekárny Boček. Na vrcholu se pak slavilo vítězství zpěvem a občerstvením z Beskydské likérky. Zpívala se opět lašská hymna, Svatováclavský i Cyrilometodějský chorál, pak už to byly oblíbené veselé písničky z lašsko-ostrovského regionu... Veselí pak pokračovalo v první základně Na Benátkách, lašský král a viceministr vyplňovali a podepisovali účastnické diplomy, kromě lidových písniček pobavil Zdeňka Viluš s dcerou Adélou (za hudebního doprovodu Víta Pavlíčka a Radima Pobudy) ukázkou kupletů a písniček českých autorů z nového programu „Zpívejte, lidičky“. Nálada byla vynikající, všichni se loučili se slovy „Tak za rok na shledanou!“

Vzhůru na K1, foto A. Glac

6. října (neděle): Tradiční setkání na rozhledně Panorama.

Vypadalo to, že počasí ohrozí tuto akci, uvažovalo se i o zrušení. Avšak nakonec se družina ve 14 hodin sešla v Chlebovicích u kostela, sice v menším počtu, ale odhodlána k výstupu na rozhlednu. Tam již čekal správce Václav Halat a několik skalních příznivců, také však slunce a lepší počasí. Dorazil i Vít Pavlíček s akordeonem, a tak v 15 hodin mohl začít program. Václav Halat uvítal přítomné, kterých nakonec přece jen přibýlo o trochu více, pak již nastala tradičně příjemná nálada, zazněla lašská hymna, Svatováclavský chorál, také další písničky a humor z lašského regionu. Na závěr akce ještě správce oznámil, že na rozhledně končí a představil nám nového správce – bude jím od ledna 2025 MVDr. Daniel Piskoř.

Pod rozhlednou, foto D. Piskoř

13. října (neděle): Okolo Mistka cestička.

Byla to odložená akce z 15. září. Sraz byl u Polikliniky v Místku, počasí bylo proměnlivé. Vyšlápli jsme přes park, kde jsme se zastavili u „Krmítka“ na první občerstvení, pak jsme šli kolem Ostravice až do Bašky, u lávky jsme odbočili do Kunčiček směrem na Bahno-Příkopy, zastavili jsme se u kapličky Panny Marie Sněžné. Cesta k Místeckému lesu a kolem bývalého hliníku byla pochmurná nejen začínajícím mrholením. Ale hlavně tím, že jsme tyto naše končiny téměř nepoznávali – dálniční obchvat, násypy, totálně jiná krajina než za časů našeho mládí... Na Pavlíkově ulici jsme se ukryli před pořádným deštěm do restaurace U Janka, kde jsme byli se vším velmi spokojeni. Když jsme došli k Palkovické ulici (dříve Markova), opět začalo více pršet, rozhodli jsme se trasu zkrátit. Na kopci, který byl zván Marek, kde bývala kaplička sv. Marka, obklopená starobylými lípami, pamětníci (rodná ulice lašského krále) si povzdychli nad ztracenou krásou této lokality. Sešli jsme s kopce a nejkratší cestou k Poliklinice. Chtěli jsme se ještě zastavit někde na kafičko, nikde jsme se nechytli, všude bylo pusto a prázdno...

Království lašské
Obec Metylovice
Čendaspolek Hodoňovice

pozyvaju Lašky, Lachy a všechny dobrych ludi na

16. Silvestrovsky vyplaz

směr Lašsky Řip, kery tež zvem

MONTE ČUPELO
(Metylovskou hůrkou)

Sraz na vrcholu Čupka (Řipa) v 11,45 hodin,

gdě se rozlučíme ze Starym rokem,
akurat' ve 12,00 zazní lašská hymna,
lašsky kral' Zdeňka Viliš I., řečeny Chrabry,
za podpory starostuv Metylovic a Bašky
předněse Novoroční projev k roku 2025!
Potem populame, pěsničky šumně a veselo zazpivame
a puděm každy do svoji chalupy (či do Čendy)!

Přístupove trasy k dobytí vrcholu:

Trasa A: Metylovice Obecní úřad – Hostinec Pod lipami – Čupek
Trasa B: Baška Obecní úřad – Kunčičky – hostinec U Čendy – Čupek
Trasa C: Pržno st. ČD - Hodoňovice-Kamenec – Čupek (Lašsky Řip)

Na silvestrovske pohoštění všechny pozyva
Lašska kralovska pařárňa (Beskydská likérka) na gořolku,
na lašsky placek zve Vlad'a Tomis s kolektivem,
Hanka Šimková na pivo, na fajne klobasky, svařak a inči fajnotky!

Pavel Hruboň

Můj táta byl silný Lach,
dával mi moudré rady.
Pokud jsem něco pokazil,
tak stál za mými zády.

Byl to můj vzor, před ním jsem i klekl,
ale jednou mi po pivě v nahotě řekl:
„Kdo pod stolem se narodil,
tak tam navždy zůstane....
a když hlavu vystrčí, tak po ní palicí dostane.“

Když jsem dovršil patnáct let,
ptal jsem se mojí matky.
„Nešly by slova ta přehodnotit zpátky?“
Matka jen tiše řekla:
(To byly její vlohy.)
„Opust', synku můj, od stolu ty čtyři nohy.“

Tak jsem vzal ranec a šel jsem do světa...
poznal jsem lidi i jak krásná je "Planeta".
Spadl jsem ze země na střechu a vidím více do dále.
Spadl jsem ze země na střechu,
pod stolem zůstali jen ti malí.
Není však nad to vrátit se domů,
do Lašska, do Beskyd k tátově stromu.

Pohled na Lysou horu, foto A. Glac

25. října (pátek): Beskydy pro Jeseníky - benefiční koncert v Místku.

V Národním domě v Místku na pomoc Jeseníkům se konala velká benefiční akce, kde na folklorním podiu (v restauraci) také vystoupil lašský král s družinou – souborem Gigula. Během programu měla i živý vstup Česká televize (Zprávy z regionů). Zazněly písně ze sbírek Leoše Janáčka (Ukvalská lidová poesie, Slezské písně), také řada veselých písniček ze sbírek Vincence Sochy a Josefa Mojžíška z moravského i slezského Lašska. Program měl velmi dobrý ohlas, tak jsme i my přispěli svou troškou k této záslužné akci.

28. října (pondělí): 16. Laško-valašský výplaz na Radhošť.

Výplaz byl ve znamení krásného, slunečného počasí. Proto i účast byla znamenitá – jak už na startu u Libušína, pak u Radegasta i v kapli sv. Cyrila a Metoděje. V 9.45 zazněla lašská hymna a také už tradičně Laši – Valaši jedna rodina, pak již houf účastníků v čele s lašským králem a jeho družinou vyšlápl vzhůru k Radegastovi. Tam zazněly opět obě hymny, také písničky veselé, z moravské i slezské strany regionu. Družina dorazila okolo 11.45 na Radhošť, do kaple, kde je slavnostně uvítal správce objektu pan Jan Poruba (Valach z Dolní Bečvy), varhaník Pavel Altrichter (Lach z Kunčic p. O.). Král Zdeňka Viluš I. pak předal jubilantovi panu Porubovi (letos oslavil 90 let!) pozdrav od Libora Pastorka z Beskydské likérky – láhev tatarčocky, t. j. puškvorcového Lašského likéru. V pravé poledne zazněly zvony, pan Poruba pověděl zúčastněným, že kdysi poprvé zazněly na počest pana prezidenta T. G. Masaryka, dnes na počest lašského krále... Pak již začalo tradiční zpívání, které zahájil Jan Poruba chvalozpěvem, následoval Svatováclavský chorál, Cyrilometodějský chorál, Moravo, Moravo, Hej, Slovani, lašská hymna, nechyběla česká hymna Kde domov můj a slovenská Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú. A jak nakonec řekla jedna z přítomných posluchaček: „To byla opravdu krásná a důstojná oslava státního svátku 28. října“.

Na zpáteční cestě jsme potkávali spoustu turistů ze všech koutů republiky, fotili se s námi, zajímali se o Království lašské, odkud kam jdeme, informovali jsme je o našich příštích akcích. Nakonec jsme dorazili do restaurace Pustevny lanovka, kde jsme už tradičně vyzpěvovali lašské i valašské písničky... Foto na straně 20.

31. října (čtvrtek): Křest Lašské čítanky Radany Šatánkové.

V Modrém salonku knihovny v Místku se sešla kulturní veřejnost ke křtu Lašské čítanky Radany Šatánkové. Kromě samotné Radany – spisovatelky, publicistky a editorky, v programu účinkoval lašský král Zdeňka Viluš Krulíkovský (ten se také hojně podílel svými příspěvky) a členové jeho družiny (soubor Gigula), také další literáti, jejichž díla publikace obsahuje. Vše začalo lašskou hymnou, Radana měla úvodní slovo, pak již následovalo pásmo ukázek z publikace, které byly proloženy písničkami z Moravskoslezského Laška. Účinkovali nejen členové Giguly, ale také někteří autoři – Dajána Zapálková, manželé Poláškové aj. Křtu se ujal „Vrchní kralovsky palarník“ Libor Pastorek se svým vyhlášeným Lašským likérem a Miloslav Čížek – herec a režisér, „Minister kultury Království Lašského“, za asistence lašského krále. Po druhé části programu ještě následoval křest speciálního receptu Radany Šatánkové na pravý „Lašský салат“. Tentokrát recept křtil Zdeňka Viluš opět s Liborem Pastorkem. Čítanku bylo možno na místě zakoupit. Byl o ní veliký zájem, autorkou byl přislíben brzký dotisk. Nakonec následovala volná diskuze s pohoštěním, které obstarali sponzoři – Vláda Tomis, Libor Pastorek a vedení Městské knihovny. Celá akce měla veliký úspěch, všichni se vyjádřili, že se těší na další slíbenou publikaci, kterou slíbila Radana.

Křest čítanky, foto M. Fajkus

Navrat domu

Jan Satina

A jak sem šol z Lyse domu přes Lukšíněc,
u Moravca sem se lehnul pod jalovec.

Cože jo tam polehuju,
stare baby z kobzoliska pokřikuju.
Dyby jo tak na chvílečku vylkem se stol
a ty baby z kobzoliska skokem přehnal,
věc razy by něvřiskaly
a mě z cesty zmoženého spat' něchaly.

Beskydy – to něni enem Lysa, ale tež
Smryk, Kněhyňa, Radhošť a tež Travný.
Budu upřimny, každý vrych je čimsi slavný.

Dybych měla tela peniz

Františka Pituchová

Dybych měla tela peniz, co jo mom starosti,
měla by sem plne stoly a každý děň hosti.

Při muzičce bych do rana kypce rozdirala,
muzykanty zaplatila, aj počastovala.

Ale že sem celo křivo a bolo mě kosti,
tuž mi inšiho nězbyvo, enem ty starosti.

17. HODOŇOVICKÝ

sobota 1. 3. 2025

ve 13 hodin **Masopustní průvod** smělý — vyrazí od Fagely, jaképak s tím štráchy — oblečte masky taky! Je důrazně povoleno laskominy schystati — uzeným, sladkým, tekutým maškary posilovati!

Průvod doprovodí Huťářka a harmonikář Vítá Pavlíček

ve 14 hodin Před Hostincem U Čendy sejdem se na rynku, při smutečním obřadu

pochováme basu Drobětku

od 15,30 hodin nastane na sále masopustní veselí, zahraje a zazpívá

BEFOR - Beskydský folklorní orchestr

Na již 17. ročník srdečně zve Čendaspolek a hodoňovický fojt

2. listopadu (sobota): Tradiční jarmark řemesel v Krmelíně.

V restauraci Na Benátkách se konal opět jarmark řemesel, který tradičně zahájil lašskou hymnou lašský král s doprovodem, který tentokrát obstaral Antonín Krpec. Rušno bylo nejen v sále, kde byli prodejci zajímavých produktů, většinou vlastní výroby, venku na nádvoří vyhrávala muzika, prodávaly se různé dobroty, jako vždy i ty zabíjačkové. Všechno dobře klapalo, ostatně jako každým rokem.

12. listopadu (úterý): Fran Směja v Modrém salonku.

K 120. výročí narození slezského básníka Frana Směji sestavila Olga Szymanská kompozici textů, veršů a písniček „Slezská řeč bohatství chudých“. Účinkovala Olga Szymanská, Jana Klečková, lašský král Zdeňka Viluš Krulíkovský s družinou (Adéla Krulíkovská, Vít Pavlíček, Jana Zbořilová a Milan Zbořil). Životní příběh našeho barda, který byl proložen ukázkami z jeho prózy, humornými básničkami v nářečí (Volby, Sluby, Něščestí aj.) a také veselými písničkami z regionu. Závěrečnou tečku udělal populární kuplet Cycoky (Odulejne, kobzole su fajne), o kterém málokdo věděl, že jeho autorem byl právě Fran Směja.

Fran Směja v Modrém salonku, foto B. Szymanski

Radana Šatánková

Odjedu do Rumunska
a tam se provdám za bernardýna
nebo spolu budeme žít jenom tak
- na psí knížku.

Když budu běžkovat na bílém sněžku,
on ponese mi soudek s rumem,
já večer mu budu blechy počítat
a o lásce básně předcítat.

Když dojde ke zkratu,
projíme celou výplatu.
On nechodí do práce,
nemá čas na člověčí legrace.

Tak to táhnu sama a oba nás živím,
že stále roste se neustále divím.
Už sežral boudu a nemáme nic,
tak společně budeme štěkat na měsíc
a v úplňku naň výt.

S huňatým bernardýnem
i o hladu se budu dobře mít.

Vytvořeno pomocí AI.

15. listopadu (pátek): Setkání olympioniků v Ostravě.

Každým rokem probíhá v Ostravě (v posledních letech v hotelu Vista) slavnostní setkání členů Klubu olympioniků severní Moravy a Slezska. Stálým hostem je už řadu let lašský král Zdeň Viluš I. a jeho „pravá ruka“ Libor Pastorek. Hudební doprovod obstarala lašská princezna Adéla Krulíková. Jako vždy v úvodu zazněla lašská hymna, předsedkyně klubu Adolfin Tačová (stříbrná gymnastka z Tokia) uvítala také všechny hosty – kromě lašského krále a jeho družiny především hejtmana Zlínského kraje Ing. Radima Holíše a další významné hosty z celé republiky. Paní Tačová také oznámila, že končí ve své funkci (oslavila letos 85 let!), představila nový výbor v čele s Táňou Netoličkovou-Kocembovou, přední československou atletkou. Následovalo ocenění jubilatů, které dekoroval Libor Pastorek speciálními medailami z Beskydské likérky. Pak už se fotografovalo, debatovalo, veselilo. Radim Holíš lašskému králi přislíbil účast na některém příštím Laško-valašském výplazu na Radhošť, coby čerstvý člen Matice Radhošťské. Nastala i debata o skutečné hranici Laška a Valaška, šermíř Aleš Depta (z Vigantic) to řekl jednoznačně: „Valaško-lašskou hranici je odjakživa Radhošťský hřeben a Pindula“. Všichni se srdečně loučili s přáním dalšího setkání.

Veselá partyja ve Vistě

V neděli 17. listopadu 2024 zemřel ve věku 82 let pan Petr Anderle, historik, novinář a spisovatel.

Zima

Olga Tlučková

Já zimu nemám ráda,
je nebarevná jak šat Prechty,
mráz zalézá mi až za nehty,
červená nos i brada.

Vítr žalostně duje,
ze sněhu špinavá je břecha,
slunce jen malá půlkolečka
na nebi opisuje.

V lese ticho až mrzí,
na jih nám odletěli ptáci,
koledy učí se zpěvácci,

Vánoce budou brzy.

Vtíravou obavu mám
při štědrovečerním sezení,
zda poslední to zima není,
co s rodinou prožívám.

Srdce člověka

Radek Žvak

Nenech mne, člověče, týrat a ubíjet,
nenech mne rozzírat jedy.
Chci Ti být přítelem, při Tobě věrně stát,
a dlouho, ne naposledy!

Hýčkej mne na hrudi, buď ke mně šetrný,
nevod' mne do jedu chýši!
S přírodou po boku neřestem vale dej,
do stoky vlij jedu číši!

Chci k tobě láskou žnout, kus sebe z lásky dát,
zpěv lásky já rádo slyším.
Bolest a starosti nech někde v koutě stát,
pak k šťastným doplujem říším.

24. listopadu (neděle): Okolo Frydka cestička.

Sraz byl před nádražím ČD, sešlo se nás celkem 11 turistů a tři psi. Počasí nebylo ideální, mírně mrholilo, nebo jak říkáme u nás, mžilo. Vyšli jsme kolem Ostravice – po slezské straně, pod viaduktem a staroměstským mostem dál po cyklostezce, zatočili jsme pak přemostěním dálnice směr Panské Nové dvory. Tam jsme se zastavili u kapličky sv. Jana Nepomuckého, pokračovali vzhůru k Frýdeckému lesu, kousek po modré značce k NS, kolem Zátíší a Hradu. Všude byly (i v lese) jen asfaltové cesty, míjeli jsme několik nevzhledných novostaveb, které připomínaly poskládané krabice. Pokračovali jsme k bazilice Navštívení Panny Marie, i když je v současné době v opravě, přece jen to byl jiný, ducha povznášející pocit. Plánovaná občerstvovací stanice byla ve Frýdecké Radegastovně, kde nás i s pejsky čekalo vlídné přijetí, výborné jídlo a pak došlo ke kuriozitě – bylo nás jedenáct, pivo si dala jen jedna kamarádka, která s ním byla velmi spokojena. Ostatní pili čepované Pomelo. Šoféři, abstinenti atp. Venku stále mžilo, tak jsme potom už vykročili zpět k nádraží ČD, či nejkratší cestou domů.

Na Panských Nových dvorech, foto J. Bužek

Paní Romana a lašský král v Radegastovně, foto A. Krulikovská

29. listopadu (pátek): Setkání fotbalových legend FM.

V hospůdce Plackárna U Lichny ve Frýdku se konalo 2. setkání fotbalových legend Frýdecko – Místecka, zejména bývalých hráčů Slezanu. Sešlost byla mnohem větší než před rokem, jen škoda, že nepřišel Jozef Marchevský, který se na poslední chvíli omluvil pro nemoc. Oficiální zahájení provedl lašský viceminister sportu Lubomír Pokluda, lašský král pozdravil přítomné, zazpíval lašskou hymnu – spolu s Adélou Krulikovskou (harmonika) a také za podpory lašského vojevody Libora Pastorka. Mezi hosty se také objevil lašský minister kultury Miloš Čížek. V srdečné atmosféře se povídalo, vyprávělo, vzpomínalo. Škoda, že nebyl větší prostor pro písničky (od vedle z oslavy zněla rocková muzika), zazpívali jsme si společně alespoň “Odujalajne, kobzole su fajne”...

U Lichny, foto T. Chlebek

30. listopadu (sobota): Vánoční jarmark ve Skalici.

V 15 hodin byla akce zahájena zpěvem vánočních koled, nejprve zpívaly děti z mateřské školky, pak děti ze školy, s kterými zazpíval také lašský král Zdeňka Viluš Krulikovský s dcerou Adélou.

Zkouška koled ve škole, foto A. Krulikovská

Čemu se Frydečoni mlatili z Mistečanami

Kejsy moc davno, dyž eště zemjepanuv u nas v tej šumnej lašskej zemi žádných něbylo, putovali lude protiva prudu kole řiky Odry, bo še rychtovali osidlit' tu krajinu, kera baj štědra a urodna byla. Tam, gdě včil Bogumin stoji, še jedni odpojili, kole řiky Olzy (tak ju sami potem nazývali) dalej putovali k východu. Ež še raz zastavili, bo na jednom vršku dřevjane hradisko Stare Těšenisko vybudovali...

Ina partyja še nižej, tež do leva vydala směrem na poludně kole řiky, keru Ostravicu pomenovali. Jedni putovali po pravym břehu, druzi po levym. Ti po tym levym šli vjac rychle, ež na pjeknym mistecku, na vrychu Štandlu tež cosik jak to hradisko postavili. Ti druzi došli pozdějši, a na vrydku nad řiku tež še obydlí zrobili. Svorně potem žili, cestu po vodě i kolem spolem hlídali, bo něchtěli žádnym chacharum dovolit' kupce olupovat', lebo prospjch potem z toho tež mjeli...

Nale přyšly časy, kej še cuzacy ku nam přyhнали – od zapada Česy, z druhej strany Polocy. Fajnovu zem urvat' pro sebe chtěli, z lidí dobrých sfoje otroky narobit'. Mlatili se mezy sebu tak dluho, ež krajinu tu hranicu rozdělili – na Moravu a Slezsko pokřtili...

Nale obje mjesta - moravsky Mistek a slezsky Frydek - celkem v poklidu vedla sebe byly. Sem tam še sice jakasik banda od Těšyna, či od Ičina kole prohnala, aby se o vladu nad krajinu tu našu pomlatila, nale lude spolem po obuch stranach v pokoji dalej žili. Ež...

Pisal se rok 1741. „Slezske valky“ znova udeřily. Frydrych, kral prusky, še z Maryju Terezyu mydlil. Prajzacy še od Těšyna ku Frydku hnali, zle to s Frydkem vypadalo. Frydečoni dali paly do kupy, chytro Prajzakum brany otevřeli, vojsko uvitali, po jeho boku na Moravu – do bohateho trhoveho mjesta Mistka vtyrhli. Chudacy v Mistku še ze zlým potkali, bo Prajzacy (z Frydečkami) lidi pomlatili, co se dalo, vyrabovali, co něstihli, rozmlatili, mjesto zapalili...! Dyž už to vypadalo, že je koněc, přyhнал še od Moravy na pomoc Mistku regiment uherských husaruv. Nastala hromska mela, Prajzaky a aji z nimi Frydečky za řiku zahnali. A Mistečani še tež přydali, Frydek zdecymovali, zle še odplatili...

A tak temu něvraživost' mezy Frydkem a Mistkem po věky zbyla. Vypadalo to, že na furt. Mistek še branil spojeňu z Frydkem, kere za dvěsta rokov gdosik navrhoval. „Něbuděm platit' frydecke dluhy!“ Hlasali konšeli z Mistka. To asik bylo enem pul pravdy – v sercu, po tej něšťastnej vojně, hořkost' furt byla. Aji mezy mladežu še to po dluhe roky tradovalo, bitvy na obuch stranach še ež do nědavna odehravaly!

Nale časy še měňa, dyž vrchnost' začla před padesati rokami přebudovavat' mjesto, Frydečony stěhovat' na sidlišťa do Mistka, Mistečany do Frydka, všecko še pomišalo, něvraživost' še otupila. Včil už se na to enem z usmjevem zpomina...

Zdeňka Viluš Krulikovský

NA VÁNOCE

Bohumír Vidura

Přeženou se vichřice
a nastolí se klid
poslední dny v roce
no přece na Vánoce
dovolí nám snít

zbavit se otěží
láska nás osvěží
lásku nám darovat
i s chybami milovat
na ostří nože
pomoz nám BOŽE

Na Vánoce
v tomto roce
bez válek žít.

Když rozplynou se mraky

Když rozplynou se mraky
na zázraky že uniknou do duše
ani netuše a přece
jak voda v řece všemi prameny
do ozvěny tekoucího živlu
od břehu ke břehu ale bez
ztráty směru na mou věru
když rozplynou se mraky.

Bohumír Vidura 2024

1.prosinec (neděle): Ondřejská pouť na Hukvaldech.

První adventní neděle přinesla nádherné podzimní počasí, které přilákalo na Hukvaldy spoustu lidí. Konala se tam Ondřejská pouť, jak v obci, kde bylo nebývalé množství stánků s lákavým zbožím, tak na hoře na hradě, kde tradičně probíhala mše svatá v kapli sv. Ondřeje. Po mši, jako ostatně každý rok, vystoupil soubor Gigula (lašský král s družinou: Hana Jamrozová, Adéla Krulíkovská, Vít Pavlíček, Jana a Milan Zbořilovi). Pásmo adventních a vánočních písní, koled a říkadel mělo opět velmi dobrý ohlas u publika, které bylo letos velmi početné.

Lašská hymna před kaplí sv. Ondřeje, foto M. Fajkus

5. prosinec (čtvrtek): Zpívejte, lidičky ve Skalici.

Zleva R. Pobuda, A. Krulíkovská, Z. V. Krulíkovský, H. Jamrozová, V. Pavlíček, foto I. Krulíkovská

8. prosince (neděle): MikuLašský výplaz na Prašivou.

Družina na Prašivé, foto J. Bužek

Fajna partyja

Isty paznecht zaryval raz
do moji partyje,
že v putykach pivo pije,
do vyčepnich ryje:

Radek je raz podchlazeny,
podruhyraz těply,
lebo, že je zakaleny,
bez pěny, jak ztékly.
Hospodsky ma pivni trubky
raz od času čistit',
jak se ma spravně čepovať,
se ma kajsik zjistiť.
Nězme žadna policyja
od Radka z Nošovic,
enem chceme fajne pivo,
jak se patří, nic víc!

Chodime všecy pospolu
po tym lašskym kraju,
do vrychu a aji dolu,
kaj to fajne maju.

Všecy chtěju, ať zpivame
pěsničky srandovni,
dyž je ale pivko kisle,
hned zme jak v marovni...

Vesela zme su partyja,
žadni zbuji liti.
Zvedněm se a vyrazyme,
kaj je dobre piti.

Do kroka se zazpivame
zpěvy předkuv našich,
by věděli všecy lude,
že zme hrdi Laši!

K: Nahrávku máme, máme i tu desku gramofonovou.

A: A kdo vám šil kroje?

K: Dostali jsme od klubu k zapůjčení všechno zdarma. Až po tom devadesátém roku každý dostal kroj a musel se o něj starat.

A: Máš krásný vztah k hudbě a vůbec ke kultuře a k folkloru zejména. Setkala ses i s jiným folklorem nebo Tě vyloženě chytil ten náš lašský?

K: Já to chytám srdcem. A pro mne je to opravdu to naše Lašsko.

A: A čím si myslíš, že je to naše Lašsko specifické?

K: Pro mne byly vždycky důležité pravda, spravedlnost, rovnost, upřímnost, to je náš kraj. A že my Laši jsme svobodomyšlní a nenecháme na sobě štípat dřevo.

A: Hodně Ti imponují...

K: ...verše Petra Bezruče... Leoš Janáček. To jsou ti, kde to rezonuje všechno. Díky, že vyrostli v našem kraji, že je máme a že se můžeme o ně opřít.

A: Že vlastně mluví za náš lid.

K: Tak.

A: Tvůj vztah k Lašsku je jasný.

K: Je jasný. Nechtěla bych se stěhovat. Ne. Jsem tady spokojená. Navíc ty naše hory... „Viděl jsem hory plné ledu, však zpívat o nich nedovedu...“ jak to ten básník má... Krajina tady, to je to ono.

A: U lidí, kteří hodně procestovali, člověk bere ještě s větší vahou, že jsou patrioty a chtějí být doma. Neměnila bys.

K: Ne. Jsem Lach a kdo je víc. /Směje se./

A: Prosím Tě, co bys chtěla vzkázat lidem a mladším generacím?

K: Ze všech starých učení vychází jedno: poslouchat intuici, své srdce. A spojit to s rozumem a dát vytvořit to potřebné, co tě posune, nebo co potřebuješ. Co chceš vyjádřit. Není jiné cesty. Společným spojením těchto dvou elementů nebo dvou částí z tebe vyjde to pravé, co svět potřebuje. Pořád se něco hledá... a že to je slabost. Není to slabost. To je i ta intuice zároveň. A ne každý tu intuici poslouchá...

A: Protože jsme rozptýleni vlivem okolního světa a těch rozptylovačů je čím dál víc... A člověk se zapomíná vracet k sobě a poslouchat ten vnitřní hlas.

K: Ano, teď jsi to hezky řekla. Nenechat se rozptylovat. A poslouchat sám sebe, co ti tvé nitro chce říct.

A: Na druhou stranu, na to je třeba odvahy. A tu taky nemá úplně každý.

K: To musí taky dozrát, ano.

A: Myslím, že právě odvaha je jedna z těch silných vlastností pravých Lačů.

K: To tam taky patří, jo.

A: Jen je třeba na to nezapomínat. Děkuji Ti za krásný, upřímný rozhovor.

Všetky lávky pobrala...“ Takovou naši písničku. V Anglii nás i nahrávali... Byli s námi dva pracovníci z Československého rozhlasu, kteří dělali fotky a nahrávali to pro televizi. Horníček měl průvodní slovo... A potom do Portugalska se myslím poprvé letělo letadlem.

A: *To jste zcestovali Evropu.*

K: Hodně toho bylo. Ale taky Polsko, NDR. Polsko několikrát... Mají také svoje festivaly, tak jsme tam byli častými hosty.

A: *Takže jak jste začali jezdit na zájezdy, už jste byli manželé.*

K: To bylo fakt rychlé. /Smích./ V Belgii Jiří byl, ale dál do té Itálie nejel, protože byl v práci tak zaneprázdněný, že už nemohl do souboru chodit.

A: *A když odrostl Vítek, nezvažovala ses vrátit?*

K: To už byly takové změny souborové, jiné vedoucí, jiní lidé..., všechno jinač. Ještě jsem se potom setkávala s těmi holkami, které jsem znala, a tak jsme si dělaly takové skupinky. V Lískovci, jak je kulturní dům, vznikl nový soubor, který se též věnoval folkloru lašskému. Tam se ti staří „souborovci“ měli možnost setkat. Vznikla i skupina... Evergreen nebo něco takového.

A: *Ty vaše výjezdy byly i soutěžního charakteru?*

K: Ano, byly. Třeba v té Itálii, tam jsme zabodovali. No všude jsme zabodovali. Ve Francii jsme s Marcelkou zpívaly i dvě písničky francouzské. Tehdy jsem dost ovládala tu francouzštinu, protože jsem byla s Jirkou v tom Alžíru. Takže jak jsme jeli do Francie... Uměla jsem melodii a slova a musela jsem se posadit do čela autobusu k mikrofonu a učila jsem celý autobus. Někdo to pochytil, někdo ne, ale my jsme to potom na pódiu zpívaly s Marcelkou. Mám ještě takový malý článek, kde o tom psali a chválili nás, že jsme to zpestřily tím, že jsme zazpívaly francouzsky.

A: *A jak jsi ten folklorní život zvládala zároveň s prací?*

K: Kupodivu „no problem“. /Směje se./

A: *Říkala jsi, že jsi byla sekretářka?*

K: To jsem byla, ředitele závodu Slezan 07. Ale tehdy se mi to tam moc nelíbilo a děcka byly nemocné. Tak jsem to sama vzdala. Tak půl roku jsem hlídala doma a pak mi našla Eva, naše, Krulikovská (Pastorová), místo u nich ve škole. Taky sekretářku ředitelky. A tam jsem pracovala deset roků. Ve škole jsem dělala jenom šest hodin. A mamka tomu folkloru byla nakloněna. Potom ale už byla také někdy unavená... Protože jsme ještě jezdili do Československého rozhlasu natáčet. My s Marcelkou.

A: *A co jste natáčeli?*

K. Ty naše písničky, lidovky. Byly v rádiu. Mnohokrát.

A: *A máte někde ještě nahrávku? My máme to štěstí, že nám zpíváte živě...*

Mám za sebou již hodně let

Mám již za sebou již hodně let, které jsem prožil tak všelijak a po celou tu dobu jsem se dokázal pohybovat po dvou zadních bez problémů. Většinu toho, co je obsažené v této publikaci jsem se dověděl při rozhovorech s oněmi milými lidičkami, s kterými jsem přišel do styku.

A tak také došlo na oživení si souvislostí s pochopením vztahů některých příbuzných, které jsem při pochůzkách poznával.

Jsou samozřejmě mezi nimi i ti, kteří odešli před mnoha léty za lepším životem do Ameriky. Na toho, již výše zmíněného Johna Slanského, jsem se dostal při vytváření rodokmenu naší rodiny ŠTĚPÁN. Nejstarší údaj o našich předcích mám zaznamenán v roce 1654, kdy se narodil Jakub Štěpán – sedlák, který měl za manželku Juliánu a zemřel 6. 3. 1734.

Další generace následovaly až do dnešních dnů. V současnosti začíná své dny a roky generace č.13 a 14.

Ti, co odešli hledat nový život a uplatnění v Americe jako jedni z prvních, byla rodina strýce mého staříčka Františka, kteří odjeli lodí 10. 10. 1871 do Galvestonu.

Byla to Mariana nar. 9. 3. 1834 a její sestra Johana nar. 15. 12. 1835. Tam založily rodiny a začali novou etapu svého života.

Dalším příslušníkem rodiny ŠTĚPÁN z č.19 to byl Petr nar. 8. 11. 1876 s manželkou Alžbětou roz. Kahánkovou z č. 5, kteří rovněž odjeli do Ameriky a usadili se v oblasti města El Campo v Texasu. Tam společně i s druhou manželkou Františkou Greso měli celkem devět dětí. A právě jedno z nich byla Mary Elisabeth Štěpán, která se provdala za Isadore John Slansky, jejichž syn Theodore John Slansky je oním zaníceným hledatelem svých předků právě i ve Vlčovicích. Předal jsem mu kopii rodokmenu naší rodiny a od jeho poslední návštěvy u nás v roce 2012 si vzájemně sdělujeme zajímavé a potřebné doplňující zprávy a informace...

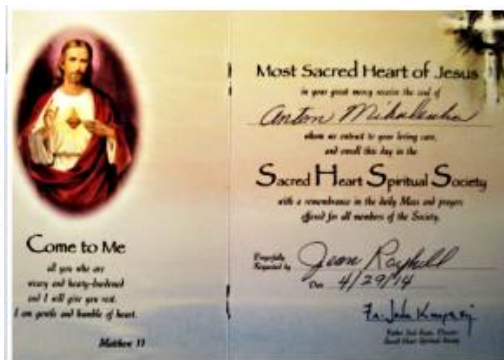
Jak ŽIJÍ ZA OCEÁNEM

Do Ameriky se vystěhovalo v těch letech mnoho dalších rodin a jednotlivých občanů obce. Byli to mimo mnoha dalších členové rodiny Štefkovy z č. 45, Babincovy z č. 8 a 18, Holubovy z č. 25 a 31 a také Kahánkovy z č. 5 a 6. Přesnější údaje najdete v publikaci MUDr. Šimíčka. Známa v Texasu z oblasti měst San Antonio a El Campo je rodina Mikulenková. Pan Theodore Slansky byl za svou zásluhou činnost v krajanských spolcích a při pátrání po předcích pozván s manželkou na prezentaci měsíce dědictví ČR v Texasu a odměněn.

Rodina Mikulenkových v době po usazení v Texasu.

Jim Albina Rudolf Francis Julie Emil
Mikulenka Josef marzella Johanna

olence od rodiny k úmrtí Antonina Mikulenky

U nás doma to muselo fungovat

U nás doma to muselo fungovat vždy s ohledem na počasí. Tatínek měl přesný přehled o tom, jak se bude vyvíjet. Podle západu nebo východu slunce to měl ze zkušenosti vyzorováno – určil, že je třeba v ten který čas zajet na pole pro usušené plodiny – tak, aby nezmokly.

Na pole jsme to měli hodně daleko. Bydlíme na horním konci obce a pole jsme měli až vedle Petrášů na hranicích s Kopřivnicí. S kravičkami – jako potahovým spřežením – jsme to jeli skoro celou hodinu.

My děti jsme samozřejmě chodili do školy. Po příchodu domů jsem pak pásával krávy na různých okrajových zatravněných pozemcích. To se ty krávy drží na řetězu tak, aby spásávaly trávu a neukusovaly vedlejší plodiny – ony totiž hned využily příležitost a chňaply po tom lepším. Bývala to vlastně zábava – prohlížel jsem si různé rostlinky, pozoroval ptáky, kteří kroužili nad zemí a vyhlíželi si nějakou tu kořist – třeba nepozornou myšku. To pak bylo vidět úžasný let toho ptáka směrem k zemi a jejího ulovení. Též jsem třeba sbíral jetelové vícelistky. Podařilo se mi najít všechny od těch běžných třílistků až po devítílistek. Měl jsem je pak uschovány slisované v sešitě. Na podzim bylo pasení krav úplně jiné. Bylo více prázdných polí, takže se krávy pásly volně samy a jen jsme dohlíželi, aby nešly na cizí a my děcka jsme pekli v ohni pečáky – brambory.

Usušené a svezené obilí se naskládalo ve stodole a pak v příhodnou dobu se muselo vymlátit. Nejdříve jsme vymlátili ručně cepy snopy rži na slámu. Ta byla potřebná na vycpávání „štruzochů“ – tehdejší provedení dnešních matrací. Též se ta rovná vymláčena sláma používala na zhotovení povřísel. Mláčení obilí prováděli buď lidé tři (po-plac-ky) nebo ve čtyřech – (po-pe-cen-ky). Celá skupina musela být sehrána tak, aby tloukli do snopů pěkně rovnoměrně jeden po druhém, a ne sebe po

Prostě okamžitě jsem se rozhodla a to mě nasměrovalo na dalších dvacet roků, nebo v podstatě do dneška ten život.

A: A tam jsi tancovala i zpívala?

K: První jsme přišli do přípravky, asi rok, abychom dohnali ten základní soubor. Doučili se ty tance. To byl tanec i zpěv zároveň. Zpěv mi šel už od dětství. Na základní škole jsem chodila do pěveckého sboru, asi dva roky. Tam mi taky byla dána sóla a takové různé zpívanky. A teď si vzpomínám, že jsem vlastně i přednášela. Básničky Jana Aldy. K únorovým událostem. Byla jsem vybrána a takovou báseň jsem přednášela na velkém shromáždění ke slavnosti únoru. To bylo taky ve škole. Měla jsem ráda poezii, zpěv a tímto směrem jsem se ubírala. Hledala ty zdroje, knížky a tak...

A: V souboru Ostravica jsi byla jak dlouho?

K: V sedmnácti jsem nastoupila. A za rok jsem si tam našla svého muže, partnera. A za rok byla již i svatba.

A: Tak to bylo tuplovaně osudové.

K: Bylo, opravdu. Člověk myslí, že ne, ale ten osud si s ním pohrává a dělá to tak, jak to v té hlavě máš, a někde tě tam tlačí.

A: Takže za rok jsi potkala Jirku...

K: Ano. A v souboru jsem byla dvacet let. Až do narození Vítka. A to jsem říkala, že už nemohu. Nemohu to třetí dítě nějak odbývat. U Lenky a Ludka jsem měla mamku, která mi ráda pomáhala. Ale my jsme měli těch vystoupení ze začátku opravdu hodně. To byl trénink, neděle vystoupení a v podstatě se tak jelo celý rok. A pak ještě po dvou letech, jak jsme se dostali do takové pozice, že jsme byli opravdu dobří, tak jsme byli vybíráni i na zahraniční zájezdy, kde jsme také slavili úspěch. V tom jsme opravdu hájili ty naše barvy.

A: Na který zájezd nejradši vzpomínáš?

K: No první, to už bylo s Jirkou jako se svým mužem, to bylo v roce šedesát osm. Do Belgie. Jel s námi i průvodce z Německa. Ale co na tom bylo zajímavé, že tehdy byl právě srpen šedesát osm. A tam to věděli a tak nějak s námi soucítily... a že můžem zůstat. Byli přátelští a bylo nám tam dobře.

A: Jak dlouho jste byli na tom zájezdě?

K: Deset, čtrnáct dnů. Nevím přesně.

A: A to vás od nás nechali v srpnu šedesát osm vycestovat?

K: Nechali, protože folklor byl pro reprezentaci lidového umění. Tím pádem jsme měli zelenou. A pak toho bylo více... Itálie, Anglie, Francie...

A: To jste asi i létali, ne? Nebo trajektem?

K: Do Anglie trajektem. To jsme si s Marcelkou /M. Šprcovou, pozn. redakce./ zpívaly /zpívá/: „Ej, teče voda rudavá a všechny lávky pobrala...

A: Prostě Laši. Do kolika let jsi žila v Ostravě?

K: Chodila jsem tam ještě do školy, do druhé třídy. Ve druhé třídě jsme se přestěhovali do Místku a to z toho důvodu, že moje maminka po dvou letech ovdověla. Tři roky ještě žila sama a potom si našla druhého muže.

A: Z Místku...

K: Z Ostravy. Byl přeložen z Ostravy na pracoviště do Místku, kde dostal byt a my jsme se mohli na jaře přestěhovat. Konec druhé třídy.

A: Takže třetí už jsi byla v Místku.

K: Ano. To jsem chodila celý rok na chlapeckou školu ještě tehdy. A pak se začalo to školství nějak přeorganizovat, tak jsem přešla na ulici Palackého. A tam jsem vychodila až do konce osmé třídy.

A: Na jakou jsi chodila střední?

K: Chodila jsem na střední ekonomickou školu. Ve Frýdku. Dříve se to myslím nazývalo hospodářská škola. Ještě jsem nastupovala na čtyřletou hospodářskou školu.

A: To sis sama vybrala?

K: No, nevybrala jsem si sama. Je pravda, že moje zájmy byly jiné. Já jsem v podstatě ležela od mala jenom v knížkách. Měla jsem i velmi dobré výsledky ve psaní slohu. A přes maminku mě chytla kultura. Mamka za svobodna chodila hodně na divadla ostravská, žila tím. A potom jsme měli rádio, to bylo velké kulturní zažití. Večer tam byly i opery, operety a různá představení. Ale nejvíc mě v rádiu zaujaly písničky Jarmily Šulákové. To mě opravdu chytlo. Naučila jsem se ty písničky s ní, proto jsem byla ráda, že se mi později vyskytla příležitost se přihlásit do souboru Ostravica.

A: Zvažovala jsi nějakou školu s kulturním zaměřením?

K: Zvažovala. Psala jsem i do místních novin a zvažovala novinářskou školu, ale nechtělo se mi do Prahy... To byl jenom takový nápad. Ale vím, že to mohlo být dobré. Lákalo mě psaní článků o kultuře... To bylo též spojeno s tou knihovnickou... Ale že je v Brně knihovnická škola, jsem se dozvěděla, až jsem byla přijata na ekonomickou školu. Tehdy se myslelo, že úřednice je velké terno.

A: Rodiče uvažovali prakticky, akorát Tvé sny byly jiné.

K: Přesně tak. Ne, že bych se tam nudila, taky to splnilo svůj účel. Taky jsem byla poslána dobrou pracovnící a sekretářkou a našla jsem si to své uplatnění, které mohlo být. Ale vztah ke kultuře jsem si naplnila tím, že jsem se přihlásila do toho souboru písní a tanců Ostravica. Jak jsem chodila kolem místecké vývěsky, byla tam jejich nabídka, hledali nové členy. A protože se mi líbil především folklor, ty lidové písničky, tak nebylo co řešit.

hlavách!

Na velké mláčení obilí jsme měli půjčenou mlátičku s elektrickým motorem. Přesný počet lidí na obsluhu byl dán tím, jak stroj pracuje. Dva lidi (většinou děti) podávali snopy k rukám toho, co je vkládal do útrož mlátičky. Další dva až tři lidé museli být u lisu slámy. Otepi se nosily na provizorní skládku pro pozdější úklid. Dva silní lidé pak odnášeli pytle vymláčeného obilí „na hůru“ do připravených truhel či kadlubů, to vše pod dohledem tatínka. Maminka v kuchyni měla na starost zajištění dostatku pokrmů pro všechny zúčastněné. Všichni jsme byli večer notně zaprášeni, a tak jsme se šli okoupat pod splav.

Usušené a dovezené seno se ukládalo do volných prostor nad stodolou a chlévem. Prázdné pole po sklizni obilí jsme hned zorali. Do pluhu, který obsluhoval s letitou elegancí tatínek, jsem vodil přesně po brázdě zapražžené krávy. Někdy mi obsluhu pluhu tatínek svěřil, ale zápasil jsem s tím moooooooc. Rovnou brázdu jsem samozřejmě zpočátku neudržel.

Dost práce bylo i se sklizní brambor, a ještě víc s řepou pro dobytek. Brambory jsme skladovali ve sklepě, odděleně od přivezené řepy nebo též v „krechtu“ na zahradě.

V zimních měsících tatínek pletl různé veliké proutěné košíky a z připravených březových větví se vyráběly metly. Obojí jsem se též naučil a dost těch výrobků jsme i prodali.

My děcka jsme měli i dost volného času. To jsme si hrávali na schovku, či „zaklepanou“, nebo hráli v „důře“ - prostor před hospodou – fotbal s „puckou“ - smotaný hadr v ponožce svázaný špagátem. Bavili jsme se třeba skákáním do slámy ve stodolách, ale též jsem třeba prohněl po cestě vyražený ráfek od kola. Někdy jsme samozřejmě chytali do rukou ryby na Lubině. Tehdy jsme je lovili pod břehy či kameny.

Všechny ty hry a zábavy

Všecky ty hry a zábavy se často neobešly bez odřeného kolena či poraněného palce na noze – ono se totiž většinou běhalo na boso, poněvadž boty se musely šetřit do školy a do kostela. Tehdy rodiče nedostávali žádné „pastelkovné“ či jiné příspěvky na vybavení děcka na jeho školní náležitosti. Vše se pořizovalo podle okamžité potřeby toho či onoho. Rodina si byla vědoma, že má děti, a podle toho se všechno zajišťovalo. A tak si děcka předávala své obnošené věci mezi sebou tak dlouho, až do úplného zničení. Pak teprve se koupilo nové.

Bydleli jsme v domě, který nechal postavit v roce 1851 pro svou sestru a jejího manžela – mého staříčka – Petr Černošek. Tehdy bydlel v domě č. 52 – u Mytnů – a zajišťoval pálení vápna z těžného vápence Na hořečce. Vápno se potřebovalo při stavbách domů a pálení se provádělo v malých pecích i u nás na zahradě.

Dům mého staříčka Františka Štěpána, kde jsme bydleli

Petr Černošek postavil v té době i dům naproti našeho č. 67. Dostal ho do užívání po svatbě s Anežkou Kahánkovou č. 11 bratr mého tatínka Jindřicha. Ten však, po úmrtí (spála) své osmileté dcery Lidušky, po 11 dnech ze žalu rovněž zemřel.

Vdova Anežka se pak provdala za majitele mlýna a pily Františka Javorka v Tiché.

Dům č. 67 včetně všech pozemků a lesa pak teta prodala manželům Gajduškovým, kteří tam bydleli se svými třemi dětmi. Dům v poslední době koupila a žije v něm rodina pana Červenky.

K domu patřila i hospodářská budova s prostory „kuzně“ - kovárny.

16.

Květoslava Krulíková

roz. Pawlasová

nar. 29. 5.1944

Velká milovnice knih, umění a zejména hudby, povoláním sekretářka, ale hlavně (bývalá) dlouholetá zpěvačka a tanečnice souboru Ostravica, prostě vášnivá folkloristka s nepopíratelným vztahem k Lašsku

A: Obrátila jsem se na Tebe s žádostí o rozhovor, protože jsi také oslavila významné jubileum a protože jsi byla kdysi folkloristkou. A myslím, že srdcem jsi pořád. Na každé akci je na Tobě vidět, jak miluješ hudbu, zejména lidovou hudbu a folklor.

K: Přesně!

A: Nejdřív Tě poprosím, ať mi řekneš, kde ses narodila.

K: Já jsem se narodila v Ostravě – Hrabůvce.

A: A rodiče prosím pocházeli odkud?

K: Maminka se narodila v Opavě a prožila tam své dětství. Posléze se přestěhovala do Ostravy, kde si našla svého milého... Tedy mého otce. Otec dělal v Ostravě, ve Vítkovicích, ale pocházel z Horní Suché.

OSOBNOSTI VELKÉHO LAŠSKA

Chci vám přiblížit, o co jde a proč vznikl tento nápad. Díky tomu, že náš král už roky **obrozuje lašskou myšlenku**, svou činností mj. zviditelňuje a vyzdvihuje jména lidí, kteří se jakýmsi způsobem zasloužili o kvalitu našeho kraje nebo mu něčím byli přínosem. A právě díky jemu se s takovými lidmi setkávám i já, což je mi nesmírnou ctí. A tak mě napadlo, že by bylo fajn ještě víc přiblížit lidem, jaké úžasné osobnosti tu máme, a trochu víc širší veřejnost s těmito osobnostmi seznámit. Zvolila jsem formu přátelského povídání, ze kterého se vám budu vždy snažit aspoň zlomek zprostředkovat a ve kterém se budu co nejvíce snažit zachytit a zachovat autenticitu mluveného slova. Po domluvě s tatínkem králem, kterému se nápad líbil, spojujeme tuto myšlenku s příležitostí nějakého významného životního jubilea vybrané osobnosti a zároveň jí touto cestou k jejímu životnímu jubileu co nejsrdečněji gratulujeme.

Příjemné čtení vám všem přeje Adéla Krulíková

Nějakou dobu tam provozoval činnost bratr naší stařenky Žižkové – Vincenc, později pak pan Janotka. Občas jsem tam chodíval i já sám a pan mistr mi dovolil tahat za řetízek měchu, který sloužil k foukání vzduchu do výhně. Pan Vincenc Janotka pak provozoval „kuzňu“ ve svém domě č. 21.

Obdivoval jsem zvětšování toho ohně a vycházející jiskry při zhavení vloženého železa.

Výrobky z naší kovárny

V kovárně se údajně používalo uhlí, které se nalézalo ve svahu u řeky Lubiny „Na Podbřeží“.

Dalo prý se tam najít a pro potřeby do výhně se hodilo – ověřit by se mohlo.

Napsal Oldřich Štěpán (pokračování)

Okolo Mistka, foto J. Bužek

Start 28. 10. u Libušína, foto A. Glac

Jan Poruba a Pavel Altrichter, foto A. Glac

30. 10. Gigula v akci, foto M. Fajkus

30. 10. Radana a Zdeňa s knížkou, foto V. Šatánková